

власништву државе. Као разлог наводи се: (1) очување дијела друштвеног капитала за будуће генерације, и (2) да се чува јавни интерес. Ни једно ни друго не могу да прихватим.

(1) Свако даље чување друштвеног капитала је његово топлјење! Па знате ли ви колике су дубиозе у електро-привреди!?

(2) Да ли држави треба својина да би штитила јавни интерес? Не! Држава то ради законом.

Хтио сам да кажем да само на принципима економских и политичких слобода, принципом тржишта можемо градити отворено друштво у Поперовом смислу. Заиста тржиште и јесте, како каже Ха-

јек, механизам који непријатеља претвара у пријатеља. Стога ми је посебно био интересантан текст у овој књизи Александра Панкратова који инсистира на слободи привређивања и предузетништву.

Слажем се са ставовима у већини радова да је вријеме важан фактор транзиције. Међутим, ја мислим да кад је вријеме у питању, не треба тражити одговор на питање: *до када ће да траје транзиција*, јер она нема краја, промјена је једина константа у овом свијету, већ је важно *кад транзиција почиње*! Почетак и брзина су важни ресурси транзиције! Ја сам тако и схватио поруку ове вриједне књиге.

Веселин Вукотић

Милош Марјановић и Слободанка Марков: *Основи социологије*, Нови Сад : Универзитет у Новом Саду 1995.

Уџбеник "Основи социологије" аутора др Милоша Марјановића и др Слободанке Марков, универзитетских професора из Новог Сада, у обухватном тројном историјском оквиру (марксизам, функционализам и интеракционизам) разматра основна сазнања из социологије и упућује у социолошки начин поимања друштвених појава.

Једна од тешкоћа приликом писања овог уџбеника прилазила је из његове намјене.

Социолошки садржаји писани су за потребе студената, прије свега Правног и Природно-математичког факултета, а затим и осталих универзитетских јединица које имају наставну потребу садржану у основном курсу из социологије. Због тога је у уџбенику требало ускладити потребе за социолошким сазнањима на студијама и друштвених и природних наука, што су аутори постигли са пуном научном озбиљношћу и утемељивошћу обухватајући садржаје који представљају стандарде социолошких информација за универзитетски степен образовања.

Схватајући социологију као науку "која живи у ритму свога времена" професори Марјановић и Марков су овај уџбеник теоријско-методолошки структурисали тако да он обухвата сегменте који се односе на: појам научног сазнања,

конститутивне проблеме социологије, друштво и друштвену појаву, структуру друштва, културу, личност, промјене и развој друштва, као и савремено друштво.

У оквиру првог дијела књиге који се односи на основне појмове научног сазнања разматра се појам науке и истинитог сазнања, принципи научног сазнања, однос науке и других облика духовних творевина, као и подјела на природне и друштвене науке. Позитивизам и историзам се третирају као два значајна правца у друштвеним наукама, а у овом дијелу пажња је посвећена детерминизму уопште као одређености или условљености једне појаве другим појавама и његовим специфичностима. Појам научног метода се разматра кроз логичке елементе метода (дефиниције, индикаторе или показатеље и класификације), поступке научног истраживања и истраживачке технике (посматрање, испитивање, мјерење, статистичке методе, анализу садржаја, експеримент и упоредни метод). Ово поглавље се завршава са научним објашњењем и предавањем, научним законима и научном теоријом.

Аутори у другом поглављу књиге говоре о конститутивним проблемима социологије кроз разматрања о предмету социологије, односу социологије и других друштвених наука и глобалном со-

циолошком приступу као једном од битних обиљежја социологије као опште и теоријске науке.

Друштво и друштвена појава, као треће поглавље, објашњавају се преко односа природе и друштва, као и друштва и индивидуе. Цјелину друштвених дјеловања и односа чине конститутивни елементи друштва, актери друштвених дјеловања, потребе и интереси, предмети и средства, вриједности и норме, статуси и улоге. Писци овог уџбеника говоре о подјели рада као основном закону структурисања и развојка друштва.

Једно од основних социолошких питања – структуру друштва професори Марјановић и Марков разматрају преко релација основних дјелова и веза које је конституишу. С обзиром да друштвена структура представља, поред осталог, распоред друштвених група наводе се њихове одређене врсте према различитим типологијама. Својина и моћ детерминишу друштвену неједнакост која се испољава кроз различите моделе вертикалне структуре друштва. У књизи се наводе специфичности сва три модела вертикалног диференцирања појединаца – припадника друштвених група: класно-конфликтни, стратификацијски и елитистички. Структуру друштва конституишу и друштвене институције (установе) и организације, политика, држава, право,

као и одређени конформизам и девијације које (не) ремете регулisaње друштвених односа у којима живе појединци.

Култура као људски начин постојања у свијету симболичких значења је предмет петог поглавља, а личност као цјелина друштвених и културних особина човјека шестог.

Последња два поглавља у књизи одnose се на промјене и развој друштва и на савремено друштво које се објашњава теоријама модернизације, достигнућима постиндустријског и информатичког друштва, покретом масовне културе, еколошким димензијама друштвеног развоја и достигнућим нивоом образовања као битним фактором развоја друштва.

Социолошка уџбеничка литература је и приступима у писању овог уџбеника (писала га два аутора) добила модерно дјело које садржи неопходне информације из ове науке на нематичне студије.

Наиме, модерне уџбенике из социологије пишу групе аутора, који су експерти за поједине области. У уџбенику "Основи социологије" наглашено је ко је шта писао од аутора, а теоријско-методолошке неусклађености сведене су на најмању мјеру. Уџбеник је писан са свом теоријско-аналитичком обухватношћу и озбиљношћу, веома јасним стилем и прецизним језиком.

Срђан Вукадиновић

Слободан Вукићевић: Идеал и стварност еко-менаџмента, Никшић : Служба заштите животне средине Општине Никшић 1996, 171 стр.

Као резултат емпиријског истраживања заснованог на утврђивању и анализи ставова, односно мишљења руководне економске елите о еколошким проблемима настала је студија "Идеал и стварност еко-менаџмента". Истраживање је под научним руководством проф. др Слободана Вукићевића обављено на подручју општине Никшић на узорку од 167 руководиоца различитих нивоа управљања (генерални директор, замјеник и помоћник генералног директора, шеф одсека, шеф сектора, пословођа, бригадир и сл.).

Предмет наведеног истраживања је идентификовање структуре менаџерске

свијести о заштити животне и радне средине. Истраживање се бавило и структуром еко-менаџерске свијести о могућностима спровођења и остваривања еколошких пројекција у пракси.

Еколошка заштита животне средине је један од значајнијих друштвених проблема. Суштину овог питања чини узajамно дјеловање друштва и природе, као и човјека и друштва. (стр. 146) Изучавање еколошке проблематике захтијева интердисциплинарни приступ који детерминишу биолошко, географско, техничко-технолошко, економско, социолошко, психолошко, итд., значење. Сва